

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **M. J.**
státní příslušnost: X
t. č. pobytem X
zastoupen Organizací pro pomoc uprchlíkům
se sídlem Kovářská 4, 190 00 Praha 9

proti
žalovanému **Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky**
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 10. 2020, č. j. OAM-391/ZA-ZA04-K10-ODMO-R3-2015,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 10. 2020, č. j. OAM-391/ZA-ZA04-K10-ODMO-R3-2015, se *ruší* a věc se *vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci se *nepřiznává* náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Žalovaný se rozhodl afghánskému žalobci odejmout doplňkovou ochranu, kterou mu udělil v roce 2015. Situace v Afghánistánu to podle něj odůvodňovala. Již mu nehrozila vážná újma. Žalobce namítá, že se tam situace od doby udělení doplňkové ochrany nezlepšila. Krajský soud s ohledem na své povinnosti plynoucí z unijního práva musel posoudit, zda v Afghánistánu došlo k *významné a trvalé změně okolností, která by*

odůvodňovala odnětí doplňkové ochrany. A zda ob stojí v pořadí již třetí rozhodnutí žalovaného o jejím odnětí žalobci.

II. Vývoj vedoucí k poslednímu rozhodnutí žalovaného o odnětí doplňkové ochrany

2. Žalobce dostal v srpnu 2015 doplňkovou ochranu na 24 měsíců. Žalovaný mu ji udělil na základě § 14a odst. 1 a 2 písm. c) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu („zákon o azylu“). Kvůli problematické bezpečnostní situaci v Afghánistánu totiž nemohl vyloučit *nebezpečí vážné újmy spočívající v ohrožení života nebo lidské důstojnosti žalobce z důvodu násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu*. Podle tehdy nashromážděných podkladů byla situace v Afghánistánu nepředvídatelná. Nejvíce postiženými v důsledku konfliktu byli civilisté. Ještě dlouho měla existovat malá naděje na zajištění místní bezpečnosti. Počet obětí konfliktu mezi civilisty v prvním pololetí roku 2014 vzrostl o 24 %. Eskalovaly pozemní střety v jimi obývaných oblastech. Mělo to pro ně devastující dopady. Proto žalovaný dospěl k závěru, že v Afghánistánu probíhal ozbrojený konflikt, jehož důsledky představují pro žalobce vážnou újmu podle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu.
3. V únoru 2017 žalovaný ovšem zahájil řízení o odnětí doplňkové ochrany. Shledal naplnění důvodu podle § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu a v květnu 2017 vydal rozhodnutí, kterým žalobci doplňkovou ochranu odňal („první rozhodnutí žalovaného“). Situaci v Afghánistánu nepovažoval za stav celoplošně rozšířeného vnitřního ozbrojeného konfliktu. Ozbrojené střety se omezovaly na lokality, které nebyly pod plnou kontrolou centrální afghánské vlády. Podle žalovaného žalobci nehrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy na celém území Afghánistánu bez výjimky. Žalovaný ani nepředpokládal, že by se to mělo v budoucnu změnit. Situaci považoval za trvalou.
4. Krajský soud ovšem toto první rozhodnutí žalovaného zrušil svým rozsudkem ze dne 15. 11. 2017, č. j. 41 Az 8/2017-45 („první rozsudek krajského soudu“). Z dostupných zpráv podle něj nevyplýval závěr žalovaného, že došlo k výrazné změně poměrů, na jejichž základě by již nebylo možné žalobci ponechat doplňkovou ochranu. Všechny zprávy hodnotily situaci v Afghánistánu jako špatnou s tím, že se spíše zhoršuje. Jakkoliv tamější konflikt nebyl totálním, nebylo to možné zjednodušovat tak, že by útoky protivládních organizací probíhaly pouze v okrajových oblastech země. Žalovaný ani nemohl dovozovat, že by podstatná většina území byla pod efektivní kontrolou centrální vlády a jejích bezpečnostních složek. Vládní síly sice převzaly kontrolu nad Kábulem. A mezinárodní kontingent již v Afghánistánu nepůsobil. Přesto bylo třeba se zabývat podrobněji otázkou, do jaké míry je efekt odchodu mezinárodních sil na bezpečnostní situaci pozitivní či negativní. Žalovaný tuto úvahu neprovedl objektivně. První rozsudek krajského soudu potvrdil Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 8. 3. 2018, č. j. 9 Azs 435/2017-22.
5. Žalovaný nicméně v říjnu 2018 znovu žalobci doplňkovou ochranu odňal („druhé rozhodnutí žalovaného“). Na základě nově pořízených zpráv dospěl k závěru, že Afghánistán je ve stavu dlouhodobého ozbrojeného konfliktu, který zasahuje pouze některé oblasti. Nelze konstatovat, že by tento konflikt zuřil v Kábulu, kam se lidé ve velkém počtu vraceli. Civilisté tam nečelili nerozlišujícímu násilí. Celá provincie Kábul byla jednou z nejbezpečnějších na afghánském území. Pokud by žalobce měl obavy z návratu do Kábulu, měl možnost najít účinnou ochranu v mnoha jiných částech

Afghánistánu. Žalobce nespadal do žádné ze zranitelných skupin osob. Dále žalovaný zdůraznil počty afghánských občanů, kteří se vrátili z Evropy.

6. Krajský soud však opět nesdílel kategorický závěr žalovaného, že se bezpečnostní situace v Afghánistánu od doby udělení doplňkové ochrany žalobci výrazně zlepšila. Neplynulo to z podkladů ve spise, podle kterých se naopak situace v Afghánistánu nadále zhoršovala. Skutkové závěry žalovaného trpěly zjednodušením až jednostranností. Krajský soud nemohl souhlasit ani s argumentací, že se do Afghánistánu vrací neúspěšní žadatelé o mezinárodní ochranu. Neplyne z toho, že by žádný občan Afghánistánu nesplňoval podmínky pro udělení mezinárodní ochrany. Krajský soud proto rozsudkem ze dne 20. 8. 2019, č. j. 41 Az 27/2018-35 („druhý rozsudek krajského soudu“) zrušil i druhé rozhodnutí žalovaného. A zavázal ho – pro případ opětovného odnětí doplňkové ochrany – aby prokázal zásadní zlepšení situace v místě bydliště žalobce. Měl přezkoumatelně a přesvědčivě zdůvodnit, že žalobce v Kábulu nebude čelit rizikům, jímž civilisté v Afghánistánu čelí ze strany hnutí Tálibán a dalších protivládních organizací. Jestliže by žalovaný nezjistil takové zlepšení, pak měl posoudit otázku reálnosti vnitřního přesídlení žalobce.
7. Žalovaný provedl se žalobcem doplňující pohovor. Podle žalobce byla situace v Afghánistánu nyní ještě horší než v době udělení doplňkové ochrany. Byli tam vojáci několika zemí a stále se tam válčilo. Věděl o tom z médií. Za těch pět až šest let v ČR se tu navíc usadil. Sportuje zde a pracuje. Jako profesionálního judistu by ho po návratu mohli napadnout a pobodat, což se v Afghánistánu stalo. Jeden jeho kamarád-judista přišel o život. Nikdo nezjistil, kdo a proč to udělal. Jeho rodina plánuje odjet do Indie kvůli neustálým sebevražedným atentátům. V Kábulu je stále nebezpečno. Denně jsou tam násilnosti. Na ulici Vás mohou okrást nebo zabít. Proto by v Kábulu nebo Paghmanu žalobce nemohl žít. Věděl od rodiny, že se každý snaží z Afghánistánu přesídlit do jiného státu. Žalobce je jako judista známý po celém Afghánistánu. Coby sportovci mu všude hrozí nebezpečí. V jiných provinciích také není klid a lidé odtamtud utíkají do Kábulu. Žalobce se učí česky a již rozumí. Žije s českou přítelkyní a nabývá české zvyklosti. Pracuje v ochranném a fitness centru. Jeho přítelkyně je vychovatelka ve škole. Znají se tři roky a rok sdílí domácnost.
8. Žalovaný ovšem rozhodnutím ze dne 6. 10. 2020, č. j. OAM-391/ZA-ZA04-K10-ODMO-R3-2015, žalobci znova odňal doplňkovou ochranu podle § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu („třetí rozhodnutí žalovaného“). Nashromáždil nové podklady, z nichž plynuly informace o zemi původu, konkrétně: 1) Informaci Ministerstva vnitra Velké Británie, červenec 2019 – Afghánistán: Bezpečnostní a humanitární informace („*informace britského ministerstva vnitra 2019*“), 2) Informaci švédského Centra informací o zemích původu a analýzu v oblasti migrace (Lifos), 17. září 2018 – Právní připomínky týkající se Kábulu jako alternativy vnitřního útěku pro uprchlíky („*informace Lifos*“), 3) Informaci Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO), červen 2019 – Pokyny pro zemi: Afghánistán. Pokyny a společná analýza („*informace EASO 2019*“), 4) Informaci norského Centra informací o zemích původu (LANDINFO), 6. dubna 2020 – Afghánistán. Bezpečnostní situace v provincii Balch v r. 2019 („*informace LANDINFO Balch*“), 5) Informaci norského Centra informací o zemích původu (LANDINFO), 20. listopadu 2019

- Afghánistán: poměry a migrace v městských sídlech provincie Herát („*informace LANDINFO Herát*“), a 6) tři zprávy ČTK o mírovém vyjednávání v Afghánistánu.
9. Z těchto podkladů žalovaný opět dovodil, že žalobce doplňkovou ochranu nepotřebuje. V Afghánistánu neprobíhal totální konflikt, který by zasahoval celé jeho území. Od doby udělení doplňkové ochrany konflikt nezasahoval všechny nebo většinu oblastí. V Afghánistánu lze využít institut vnitřního přesídlení do několika provincií. Stav předvídaný § 14 odst. 2 písm. c) zákona o azylu již netrvá. Násilí se nevyskytuje v takové míře, jako tomu bylo dříve. Žalovaný odkázal na *informaci EASO 2019*, podle které násilí hrozící civilistům nedosahuje míry reálného rizika hrozby ve smyslu čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95/EU („kvalifikační směrnice“). V obdobném duchu odkazuje na *informaci Lifos* a *informaci britského ministerstva vnitra 2019*. Situace v Kábulu byla podle nich stabilizovaná, protože ho ovládala centrální afghánská vláda. Zprávy, na jejichž základě žalovaný přiznal žalobci doplňkovou ochranu, se zcela lišily od těch nynějších.
10. Podle žalovaného je při posouzení, zda se zásadně a podstatně změnilы rozhodné okolnosti, podstatný „prostý rozum“. Nikoliv hraní si se slovy, že incidenty probíhaly předtím i nyní. Kábul byl jednou z nejbezpečnějších oblastí, což potvrdil i žalobce, pokud uvedl, že se tam stěhují lidé kvůli špatné bezpečnostní situaci v jiných částech země. Žalovaný pak s odkazem na *informaci britského ministerstva vnitra 2019* uvádí, že se svobodný muž v dobrém zdravotním stavu může přesídlit do Kábulu, ač tam nemá žádné konexe. Možnost přesídlit do Kábulu potvrzuje i *informace EASO 2019*. Žalovaný také odkazuje na rozsudek krajského soudu ze dne 20. 7. 2020, č. j. 33 Az 31/2018-101, který potvrdil neprodloužení doplňkové ochrany afghánskému žalobci. Zmiňuje i rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 16. 6. 2020 o ve věci *M. H. proti Finsku* (stížnost č. 42255/18; „rozhodnutí *M. H. proti Finsku*“), které na tuto věc také dopadá.
11. S odkazem na *informaci LANDINFO Herát* žalovaný rozebírá možnost přesídlení do Herátu, Mazár-e Šarífu a okolních krajů, kam se lze dostat bez vážného nebezpečí. Žalovaný pak posoudil otázku vnitřního přesídlení žalobce, které s ohledem na jeho situaci, zdraví, vlastnosti a dovednosti (včetně jazykových) měl za reálné. Nespadal do žádné ze skupin znevýhodňovaných v Afghánistánu. Žalovaný také poukázal na započetí jednání mezi afghánskou vládou a Tálibánem o uzavření příměří. Dodal, že nemá závazek poskytnout žalobci automatickou ochranu jen proto, že tu má soukromý vztah, který není natolik zásadní, aby se na něj vztahoval čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech („Úmluva“).

III. Obsah žaloby

12. Žalobce namítá, že žalovaný nenapravil vady, které mu vytýkal druhý rozsudek krajského soudu. Třetí rozhodnutí žalovaného nezohledňuje jeho konkrétní situaci a informace o zemi původu včetně těch, na něž žalobce v předešlých žalobách poukazoval. Podle § 17a odst. 2 zákona o azylu platí, že předpokladem odnětí doplňkové ochrany je *změna okolností významné a trvalé povahy*. Každá změna v zemi původu není důvodem pro odnětí doplňkové ochrany. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 29. 6. 2011, č. j. 7 Azs 21/2011-57, judikoval, že odnětí doplňkové ochrany podle § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu je možné „jen a pouze tehdy, došlo-li ke kvalifikované změně, resp. úplnému zániku těch okolností, které vedly k udělení doplňkové ochrany.“ K podobným závěrům došel i

Městský soud v Praze, který uvedl, že je nutné prokázat zásadní změnu okolností (rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2018, č. j. 4 Azs 68/2017-58). Žalovaný nezjistil dostatečně skutkový stav.

13. Konflikt zasahuje většinu území Afghánistánu. Zpráva generálního tajemníka OSN ze dne 20. 6. 2020 uvádí, že bezpečnostní situace je tam nestálá a nepředvídatelná. Nelze jednoznačně určit, zda určité provincie jsou bezpečné pro návrat. Podle zpráv o Afghánistánu by nucený návrat do této země byl porušením principu *non-refoulement*. Zprávy rovněž uvádí, že civilisté, kteří se podílejí na každodenním socio-ekonomickém životě, čelí hrozbě všeobecného násilí ve městech. Žalobce pak rekapituluje teroristické útoky, ke kterým došlo jen v roce 2020.
14. Bezpečnostní situace v Afghánistánu proto není vhodná pro bezpečný návrat žalobce. Čelil by riziku zacházení v rozporu s čl. 2 a 3 Úmluvy. V důsledku stále probíhajícího konfliktu v zemi, by žalobci hrozila vážná újma. V porovnání s rokem 2014, resp. 2016 nelze v žádném případě hovořit o výrazném zlepšení bezpečnostní situace, tedy o *změně okolností tak významné a trvalé povahy, že osobě požívající doplňkové ochrany již nehrozí nebezpečí, že utrpí vážnou újmu*. Ozbrojený konflikt naopak po odchodu mezinárodních vojsk nadále eskaluje. Situace je nestabilní a afghánské národní síly nedokážou ochránit civilní obyvatelstvo. Možnost vnitřního přesídlení nelze mít za reálnou.

IV. Vyjádření žalovaného

15. Žalovaný uvádí, že v Kábulu, kde žalobce před vycestováním žil, neprobíhalo nerozlišující násilí vedoucí k reálnému nebezpečí pro život či zdraví žalobce. K teroristickým útokům dochází i v různých evropských zemích s vysokými demokratickými standardy. Žalobce je zletilou, plně právně způsobilou osobou v produktivním věku bez jakýchkoliv specifických potřeb. Je zcela zdravý a praceschopný. Lze tedy předpokládat, že se o sebe může postarat a zajistit si živobytí. V ČR se neintegrovat. V Kábulu žije bez potíží celá jeho rodina. Od roku 2014 došlo v Afghánistánu k výrazným změnám trvalé povahy. Vrací se tam statisíce uprchlíků ze sousedních zemí a probíhají repatriace osob z EU. Deportace provádějí i země vysoce podporující multikulturalismus. Doplňkové ochrany žalobce již není zapotřebí.

V. Replika žalobce

16. Žalobce v replice zdůrazňuje, že bezpečnostní situace v Afghánistánu od roku 2014 gradovala a zhoršovala se. Úroveň násilí v Kábulu je závažná. Žalobce rovněž považuje za zavádějící argumentaci žalovaného, co se týče srovnání bezpečnostní situace v Kábulu a v Evropě. Bezpečnostní situace v Kábulu, ale i dalších afghánských provinciích, je mnohokrát horší. Zhoršená bezpečnostní situace zasahuje celý Afghánistán. Návraty osob z Evropy jsou důsledkem politické dohody mezi EU a Afghánistánem kvůli migrační krizi. Tato dohoda však nereflektuje bezpečnostní situaci v Afghánistánu. Žalobce dostal doplňkovou ochranu 19. 8. 2015. Za tuto dobu si zde vybudoval sociální vazby a integroval se do společnosti. Je v dlouhodobém partnerském vztahu s občankou ČR. Češtině rozumí a dohovíří se.

VI. Jednání před krajským soudem a dokazování k aktuální situaci v Afghánistánu

17. Dne 3. 12. 2021 se konalo jednání ve věci. Zástupce žalobce uvedl, že již v době rozhodnutí žalovaného byla situace v Afghánistánu nestálá. Ale vzhledem k aktuálnímu vývoji v zemi po převzetí moci Tálibánem v srpnu letošního roku je nutné nové posouzení, zda tu jsou podmínky pro odnětí doplňkové ochrany. Podle posledních dostupných zpráv je bezpečnostní situace v Afghánistánu natolik nestabilní, že nelze určit další vývoj. V současné době tu proto nejsou podmínky pro odnětí doplňkové ochrany. Vycestování žalobce zpět do Afghánistánu by nyní odporovalo principu *non-refoulement*. Hrozilo by mu nebezpečí vážné újmy. Jak v souvislosti s nynější bezpečnostní situací, tak v souvislosti s hroící humanitární krizí.
18. Sám žalobce pak v češtině uvedl, že je v ČR už několik let. Má tu adresu, trvalý pobyt, pracovní smlouvu, svůj obchod a přítelkyni. Je aktivním sportovcem a ve fitness centru trénuje se známými osobnostmi. Nikdy tu neměl žádné problémy s policií. Má i jazykový certifikát na češtinu. Vše, co bylo potřeba, aby předložil státním orgánům, vždy předložil. Jeho budoucnost je ovšem stále nejistá. Nikdo neví, jaké to je, s takovou nejistotou žít.
19. Žalovaný trval na svém rozhodnutí. Doplňková ochrana je ovšem dočasným institutem. Je proto třeba zkoumat, zda trvají důvody, pro které ji žalobce získal. Žalovaný nezpochybňuje, že se tu žalobce integroval. Situace v Afghánistánu se však zlepšila. To platí i s přihlédnutím k posledním událostem. Tálibán například posílá děti do škol a povolává do vlasti úředníky, které potřebuje ke správě země. Ozbrojený konflikt ustává. Důvody, které žalobce uvedl při jednání, by odůvodňovaly spíše postup podle zákona o pobytu cizinců. Bezpečnostní situaci v Afghánistánu žalovaný posoudil dostatečně.
20. Zástupce žalobce následně navrhl k důkaznímu provedení konkrétní pasáže ze zprávy Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu („EASO“) z listopadu 2021 („zpráva EASO“). Přeložil je přítomný tlumočnick z anglického jazyka. Zpráva EASO odkazuje na zprávu generálního tajemníka OSN, která konstatovala pokračující zhoršování bezpečnostní situace v Afghánistánu mezi 12. 2. a 15. 5. 2021. Nejvyšší počet incidentů zaznamenaly jižní, východní a severní regiony. Celkem došlo k 6.827 bezpečnostním incidentům, což představuje nárůst o 26,3 % ve srovnání se stejným obdobím roku 2020. V části týkající se tzv. letní ofenzívy zpráva EASO popisuje, že americké a koaliční síly v květnu 2021 oficiálně začaly stahovat své jednotky. A Tálibán zahájil ofenzivu, během které překonal četná kontrolní stanoviště, základny a okresní střediska afgánských národních bezpečnostních sil. Kdo měl kontrolu nad různými okresy v konkrétních časech, je obtížné určit kvůli různým používaným definicím. Například v některých oblastech Tálibán přiměl afgánské síly se vzdát, ale nezřídil stínovou vládu, ani zde nenechal bojovníky, aby danou oblast kontrolovali.
21. Zpráva EASO pak rozebírá problematiku obětí z řad civilistů. Asistenční mise OSN v Afghánistánu („UNAMA“) zdokumentovala 5.183 civilních obětí (1.659 zabitých a 3.524 zraněných) mezi 1. 1. a 30. 6. 2021, což je nárůst o 47 % ve srovnání s prvními šesti měsíci roku 2020 a srovnatelný s údaji v letech 2014 a 2018. Během tohoto období došlo k zabití nebo zranění rekordního počtu dívek a žen. Rekordní úrovně dosáhly i celkové počty dětských obětí. Ženy tvořily 14 % všech civilních obětí, což je nárůst o 82 % ve srovnání se stejným obdobím v roce 2020, zatímco dětské oběti představovaly 32 % všech civilních obětí. Počet obětí hlášených UNAMA se v dubnu 2021 zvýšil, jakmile se mezinárodní vojenské síly stáhly a Tálibán dobyl okresy a správní centra. UNAMA zaznamenala 2.392

civilních obětí mezi 1. 5. a 30. 6. 2021, což je nejvyšší zaznamenaný počet za tyto měsíce od počátku jejich evidování v roce 2009.

22. Za většinu obětí mohly pozemní střety a improvizovaná výbušná zařízení, používaná protivládními elementy. Správa mnoha oblastí a administrativních center se během tohoto období změnila, což vedlo k významným bojům v civilně osídlených oblastech, ničení civilního majetku a rostoucímu výskytu zabíjení, špatného zacházení, pronásledování a diskriminace v komunitách postižených bojem. Mezi 1. 1. a 30. 6. 2021 zaznamenala UNAMA 439 obětí (124 zabitých a 315 zraněných) při útocích, ke kterým se přihlásil Islámský stát chorááské provincie („ISKP“), nebo se mu přiítají. Tato skupina si zachovala schopnost provádět teroristické útoky v Kábulu a dalších velkých městech. Přihlásila se k útoku na mezinárodní letiště v Kábulu v srpnu 2021, při kterém zahynulo více než 170 a 200 dalších utrpělo zranění.
23. Zpráva EASO poté popisuje bezpečnostní situaci v prvních týdnech po převzetí moci Tálíbánem. Uvádí, že od ukončení střetů mezi Tálíbánem a afghánskými silami se počet civilních obětí výrazně snížil. Dne 15. 8. 2021 média uvedla, že počet civilních obětí klesl o 49 % ve srovnání s předchozím týdnem. Dne 21. 8. 2021 stejné zdroje uváděly, že počet civilních obětí poklesl osmkrát ve srovnání s předchozím týdnem, z 361 na 47 zaznamenaných úmrtí nebo zranění. Toto číslo zahrnovalo také úmrtí a zranění způsobená během shromáždění a tlačenic na mezinárodním letišti v Kábulu. Tento klesající trend však přerušil teroristický útok na mezinárodní letiště v Kábulu dne 26. 8. 2021, ke kterému se přihlásil ISKP. Během posledních dnů před 31. 8. 2021 americké zdroje tvrdily, že odrazily několik dalších teroristických útoků proti mezinárodnímu letišti v Kábulu.
24. Po zvýšené míře násilí zaznamenané v letních měsících následoval výrazný pokles konfrontací a souvisejícího nerozlišujícího násilí po převzetí moci Tálíbánem. *Nicméně tento vývoj je podle zprávy EASO velmi čerstvý a v budoucnu lze očekávat změny jeho trendů.* Rovněž je třeba vzít v úvahu omezení týkající se spolehlivých zpráv ze země. Proto v době psaní zprávy EASO nebylo možné vyhodnotit situaci v Afghánistánu z hlediska potřeb ochrany podle čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice. Ze zprávy EASO také plyne, že v době jejího psaní *žádnou část Afghánistánu nebylo možné považovat za oblast možné vnitřní ochrany.* Zejména je třeba poznamenat, že neexistují žádné informace, jak bude Tálíbán přistupovat a zacházet s jednotlivci, kteří opustili Afghánistán a požádali o mezinárodní ochranu. Má se za to, že kontrola země Tálíbánem a její důsledky ovlivňují všechna kritéria hodnocení podle čl. 8 kvalifikační směrnice. S ohledem na to, že kritérium bezpečnosti obecně není splněno, není nutné posouzení provádět s ohledem na další dva požadavky.
25. Zástupce žalobce po důkazním provedení zprávy EASO uvedl, že z ní plyne nemožnost nyní určit, zda tu jsou důvody pro odnětí doplňkové ochrany. Zástupce žalovaného naopak zmínil, že z ní lze dovozovat zlepšení situace v Afghánistánu. Žalobce také v průběhu dokazování v reakci na tvrzení žalovaného uvedl, že v Afghánistánu je možná v posledních dnech klid. Ale člověk nepotřebuje jen klid, člověk potřebuje mír. Afghánistán je zemí, která nemá prezidenta, nemá zákony, nemá policii, proto je tam klid. Tálíbán je ale divoký, nikdy nedodrží, co řekne. Lidé mu nevěří. Až se otevře hranice, nikdo tam nezůstane. V zemi již chybí jídlo a práce, mnozí žijí na ulici.

26. Krajský soud pak na návrh žalobce k důkazu provedl pasáž ze zprávy dánského ministerstva imigrace a integrace ze září 2021, která se týká nedávného vývoje bezpečnostní situace v Afghánistánu a jeho dopadu („zpráva dánského ministerstva“). Popisuje počty civilních obětí v Afghánistánu v letních měsících roku 2021 (189 v červenci 2021, ač tento počet bude ve skutečnosti vyšší, 58 v prvních pěti dnech srpna 2021 a 170 civilistů s 13 členy složek USA po teroristickém útoku na letiště v Kábulu).
27. V neposlední řadě krajský soud provedl k důkazu vyjádření Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky („UNHCR“), které se týká jeho pozice vůči návratům osob do Afghánistánu („pozice UNHCR k návratům do Afghánistánu“). UNHCR znepokojuje, že nedávný vývoj v zemi vede ke zvýšení potřeby mezinárodní ochrany pro lidi odtamtud prchající, ať už jde o uprchlíky podle úmluvy z roku 1951 nebo podle regionálních uprchlických nástrojů či osoby požívající jiné formy mezinárodní ochrany. Totéž platí pro všechny, kdo se již nacházeli v zemích, kde získali azyl, před nedávnou eskalací násilí v Afghánistánu. *Situace je tam nestabilní a může zůstat ještě nějakou dobu nejistá.* Přidává se k tomu rozvíjející se humanitární nouze.
28. UNHCR proto vyzývá státy, aby pozastavily nucené návraty osob do Afghánistánu, včetně těch, které neúspěšně požádaly o azyl. Moratorium na nucené návraty do Afghánistánu by mělo zůstat v platnosti, dokud se situace v zemi nestabilizuje, a dokud se nevyhodnotí, kdy by změněná situace v zemi umožnila bezpečný a důstojný návrat. Zákaz nuceného navracení je minimálním standardem a musí zůstat v platnosti, dokud se situace v oblasti bezpečnosti, vlády práva a lidských práv v Afghánistánu výrazně nezlepší, aby to umožňovalo bezpečný a důstojný návrat těch, kdo nezískají mezinárodní ochranu.
29. Po skončení dokazování dostaly obě strany možnost přednést závěrečné návrhy. Zástupce žalobce namítal, že z důkazů plyne, že situaci určitě nelze označit za zlepšenou. Nejsou tu proto podmínky pro odnětí doplňkové ochrany. Podle žalovaného nedochází v Afghánistánu k represím, jak je chápe zákon o azylu. Nejde o nekontrolovatelné intenzivní a soustavné násilí. Po krátkém přerušení jednání krajský soud vyhlásil tento rozsudek.

VII. Posouzení věci

30. Žaloba je přípustná. Podala ji oprávněná osoba (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní; „s. ř. s.“). Ve lhůtě podle § 32 odst. 1 zákona o azylu.
31. Krajský soud měl při posuzování věci na zřeteli čl. 46 směrnice 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany („procedurální směrnice“). Ten zakotvuje povinnost členských států zajistit pro žadatele o mezinárodní ochranu *účinný opravný prostředek*. Podle čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice lze za účinný považovat pouze takový opravný prostředek, který zabezpečuje „úplné a *ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle [kvalifikační směrnice – doplnil krajský soud]“.
32. Český zákonodárce promeškal transpoziční lhůtu. Dané ustanovení procedurální směrnice proto má vertikální přímý účinek (pro řízení zahájená po 20. 7. 2015). Je tak povinností krajského soudu přihlížet i k případným novým skutečnostem, ačkoliv o nich žalovaný nemohl v době jeho rozhodování vědět. Krajský soud se proto zabýval věcí ve světle

skutkového stavu zjištěného žalovaným, který dokumentuje správní spis, a na základě dokazování doplněného při jednání soudu dne 3. 12. 2021.

33. Žaloba je důvodná.
34. Podle § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu platí: „Doplňková ochrana se odejme, pokud okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, *zanikly nebo se změnily do té míry*, že již doplňkové ochrany není zapotřebí (...)“. Podle § 17a odst. 2 věty první zákona o azylu pak platí, že „[p]ři posuzování důvodů uvedených v odstavci 1 ministerstvo přihlédne k tomu, zda změna okolností je tak *významné a trvalé povahy*, že osobě požívající doplňkové ochrany již nehrozí nebezpečí, že utrpí vážnou újmu.“ Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 29. 6. 2011, č. j. 7 Azs 21/2011-57, k tomuto důvodu odnětí doplňkové ochrany konstatoval, že je možné jen a pouze tehdy, došlo-li ke kvalifikované změně, resp. úplnému zániku těch okolností, které vedly k udělení doplňkové ochrany (srov. také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 3. 2019, č. j. 6 Azs 315/2018-46, bod 19).
35. Podle čl. 16 odst. 1 kvalifikační směrnice „Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti přestávají být osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu, jestliže okolnosti, které vedly k přiznání statusu doplňkové ochrany, přestanou existovat nebo se změny do té míry, že ochrany již není třeba.“ Druhý odstavce čl. 16 kvalifikační směrnice říká, že „[p]ři uplatňování odstavce 1 přihlížejí členské státy k tomu, zda je změna okolností *natolik významná a dlouhodobá*, že osoba, která má nárok na doplňkovou ochranu, již *není vystavena reálnému nebezpečí vážné újmy*.“ Článek 19 odst. 1 kvalifikační směrnice pak dodává, že „(...) členské státy odejmou, ukončí platnost nebo zamítnou prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany, který byl přiznán vládním, správním, soudním nebo kvazisoudním orgánem státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, pokud již *dotyčná osoba přestala být osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu podle článku 16*.“
36. V české jazykové verzi čl. 16 odst. 2 kvalifikační směrnice se mluví o změně okolností „významné a dlouhodobé“, v anglické se užívá pojem „*significant and non-temporary*“, francouzské „*suffisamment important et non provisoire*“, slovenské „*závažného a trvalého charakteru*“, polské „*charakter na tyle znaczący i trwały*“. Článek 16 kvalifikační směrnice je však nezbytné posuzovat v souvislosti s definicí vážné újmy podle jejího čl. 15. Tato definice není shodná s definicí vážné újmy podle zákona o azylu. V českém překladu rozsudku Soudního dvora ze dne 23. 5. 2019 ve věci C-720/17 *Bilali* („rozsudek *Bilali*“) se pak uvádí, změna okolností musí být „*natolik významná a konečná*, že dotčená osoba již není vystavena reálnému nebezpečí vážné újmy (...)“ (bod 47 rozsudku *Bilali*). Soudní dvůr v tomto rozsudku popsal změnu okolností ve smyslu čl. 16 odst. 2 kvalifikační směrnice tak, že „zpravidla vyplývá ze změny skutkových okolností ve třetí zemi, přičemž tato změna napravila příčiny, které vedly k přiznání statusu doplňkové ochrany, (...) změna poznatků hostitelského členského státu o osobní situaci dotčené osoby může (...) vést k tomu, že původní obava, že tato osoba bude vystavena vážné újmě ve smyslu článku 15 [kvalifikační směrnice – doplnil krajský soud], ve světle nových informací, které má uvedený členský stát k dispozici, již není opodstatněná.“ (bod 49 citovaného rozsudku).
37. Generální advokát Y. B. ve svém stanovisku ze dne 24. 1. 2019 ve věci *Bilali* k čl. 16 odst. 2 kvalifikační směrnice vysvětloval, že se „[j]edná se o objektivní okolnosti existující v zemi

původu dotčené osoby, na jejichž základě je posuzována existence reálné hrozby vážné újmy v případě návratu do této země. (...) Unijní normotvůrce tedy vyžaduje, aby změna byla dostatečně „významná a dlouhodobá“, tak aby se zabránilo tomu, že by statusy, které byly přiznány, byly neustále zpochybňovány z důvodu přechodných změn situace existující v zemi původu osob, jimž byly takové statusy přiznány, čímž je zaručena stabilita jejich situace.“ (srov. bod 58 a 60 stanoviska).

38. Rozhodnutí žalovaného stojí na východisku, že již žalobci nehrozí nebezpečí vážné újmy spočívající v ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Jinými slovy už tam podle žalovaného neprobíhal natolik závažný konflikt. Situaci v mnoha oblastech země považuje za stabilizovanou a bezpečnou. Včetně Kábulu, který měla pod kontrolou centrální afghánská vláda, nikoliv Tálibán. Proto podle žalovaného odpadly původní důvody, pro které žalobci přiznal dočasnou doplňkovou ochranu. Změnu okolností z hrozby nerozlišujícího násilí v důsledku konfliktu na bezpečnější situaci pod taktovkou centrální afghánské vlády měl žalovaný za trvalou. Jak se ovšem poté ukázalo, v tom se žalovaný zmýlil.
39. Z provedeného dokazování totiž plyne, že Afghánistán po vydání rozhodnutí žalovaného zaznamenal v roce 2021 turbulentní vývoj. Tálibán v letních měsících roku 2021 realizoval pro něj úspěšnou ofenzívu, která vedla k naprostému přepólování situace v zemi. Jednou ze skutečností, kvůli níž žalovaný přiznal žalobci doplňkovou ochranu, byl nárůst o 24 % mezi civilními oběťmi v prvním pololetí roku 2014. Jak ovšem plyne ze zprávy EASO, v prvních šest měsících roku 2021 narostl počet civilních obětí o 47 % ve srovnání s prvními šesti měsíci roku 2020. Tato čísla se dala srovnávat s údaji mj. právě v roce 2014. O 26,3 % také v první půlce roku 2021 narostly bezpečnostní incidenty. V létě sice nejprve počet obětí klesl. ISKP pak ovšem spáchal teroristický útok na kábulské letiště. Po převzetí moci Tálibánem však opět následoval výrazný pokles konfrontací a souvisejícího nerozlišujícího násilí. Přesto zpráva EASO konstatuje, že nyní nelze vyhodnotit situaci v Afghánistánu z hlediska potřeb ochrany podle čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice, na jehož základě provedeném v § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu žalobce získal doplňkovou ochranu. Rozhodnutí žalovaného také stojí na závěru, že v některých oblastech Afghánistánu existují alternativy vnitřní ochrany. Což ovšem nyní zpráva EASO výslovně vylučuje. V zemi se nadto podle UNHCR rozvíjí sílící humanitární krize.
40. Situace v Afghánistánu se zjevně vyvíjí „jako na houpačce“. A podle krajského soudu proto tamější změny okolností – byť nepochybně významné – nelze nyní v žádném případě chápat jako *trvalé* (§ 17a odst. 2 věta první zákona o azylu), *dlouhodobé* (čl. 16 kvalifikační směrnice) či *konečné* povahy (rozsudek *Bilali*), aby vylučovaly nebezpečí vážné újmy pro žalobce. Nápravou příčin, které vedly k přiznání statusu doplňkové ochrany žalobci, jak předpoklady pro odnětí doplňkové ochrany shrnuje rozsudek *Bilali*, si aktuálně nikdo nemůže být jistý. Generální advokát Bot zdůraznil, že smyslem a účelem záruky významnosti a trvalosti změn je prevence neustálého zpochybňování přiznané doplňkové ochrany z důvodu přechodných změn v zemi původu. Cílem je záruka stability situace chráněných osob. Za aktuálně zjištěného skutkového stavu by proto odnětí doplňkové ochrany odporovalo tomuto smyslu, účelu i cíli.

41. Provedené dokazování také naznačuje, že je vše příliš čerstvé. Je tu stále mnoho neznámých proměnných, které brání tomu, aby se situace v Afghánistánu dala pojímat za trvalou. Zpráva EASO varuje, že doposud neexistují žádné informace o možném přístupu Tálibánu k jednotlivcům, kteří opustili Afghánistán a požádali o mezinárodní ochranu, tedy lidem v situaci žalobce. O zvýšené potřebě mezinárodní ochrany pro lidi přechající z Afghánistánu či se již nacházející v zemích, kde získali mezinárodní ochranu, hovoří i pozice UNHCR k návratům do Afghánistánu. Nejistota ohledně dalšího vývoje a nestabilita situace v Afghánistánu plynoucí z provedení dokazování tedy krajský soud vede k „zatažení za bezpečnostní brzdu“ předvídanou po hmotněprávní stránce § 17a odst. 2 větou první zákona o azylu s čl. 16 odst. 2 kvalifikační směrnice a po stránce procesní čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. Rozhodnutí žalovaného proto za aktuální situace nemůže obstát. Na úvahy o odnětí doplňkové ochrany jednoduše nyní není ten správný čas.
42. Krajský soud proto shrnuje, že tu nejsou důvody pro odnětí doplňkové ochrany žalobci. Okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, totiž nezanikly, ani se nezměnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí. Významné změny okolností v Afghánistánu nemají trvalou povahu. A neumožňují uzavřít, že by žalobci požívajícímu doplňkovou ochranu již definitivně nehrozilo nebezpečí, že utrpí vážnou újmu. Námitky žalobce jsou proto s ohledem na zjištěný skutkový stav důvodné. Krajský soud tedy zrušil rozhodnutí žalovaného.
43. V dalším řízení by žalovaný hlavně neměl postupovat unáhleně. Ve světle pozice UNHCR k návratům do Afghánistánu je namístě trpělivost, dokud se situace v zemi nestabilizuje, a bude pak možné odpovědně vyhodnotit, zda již změny v zemi jistojistě splňují předpoklady předvídané zákonem o azylu a kvalifikační směrnicí, tj. kritéria (a) významnosti či závažnosti (b); trvalosti, dlouhodobosti, resp. konečnosti; a (c) chybějící hrozby nebezpečí, že dosavadní beneficiář doplňkové ochrany utrpí vážnou újmu. Dokud se situace v oblasti bezpečnosti, vlády práva a lidských práv v Afghánistánu výrazně nezlepší, aby to umožňovalo bezpečný a důstojný návrat těch, kdo nebudou mít mezinárodní ochranu, pak nelze uvažovat o odnětí doplňkové ochrany žalobce.
44. Krajský soud v té souvislosti připomíná, že žalovaný nemůže zůstat jen v mantinelech doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu a čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice. Při rozhodování o odnětí (či neprodloužení) doplňkové ochrany je třeba se zaměřit na všechny možné podoby vážné újmy podle § 14a odst. 2 zákona o azylu. Zejména si bude muset obstarat aktuální podklady, aby mohl posoudit, zda by žalobci nehrozila vážná újma od Tálibánu, která by mohla mít podobu uložení nebo vykonání trestu smrti podle § 14a odst. 2 písm. a) zákona o azylu a čl. 15 písm. a) kvalifikační směrnice či mučení nebo nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestání podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu a čl. 15 písm. b) kvalifikační směrnice (srov. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 30. 8. 2019, č. j. 45 Az 23/2018-55, publ. pod č. 3997/2020 Sb. NSS, bod 25).
45. Žalovaný nebude moci vynechat ani úvahy týkající se možného rozporu nuceného vycestování žalobce s mezinárodními závazky ČR podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Až totiž nazraje vhodnější čas k hodnocení, zda odejmout (či prodloužit) doplňkovou ochranu žalobce, bude na stole otázka možného zásahu do jeho základního práva na respektování soukromého a rodinného života podle čl. 8 Úmluvy s ohledem na

intenzitu jeho vztahu s přítelkyní v dané době, jeho (žalovaným již při jednání nezpochybňovanou) integraci v ČR a sílu vazeb, které si tu v mezech vytvořil.

46. Závěrem krajský soud dodává, že se tato věc odlišuje od věci řešené rozsudkem téhož soudu ze dne 20. 7. 2020, č. j. 33 Az 31/2018-101, na něž žalovaný odkazoval ve svém rozhodnutí. Důvodem odlišení je zejména zcela jiný skutkový základ věci, ke kterému krajský soud v právě projednávané věci dospěl na základě vlastního dokazování, tj. onen turbulentní vývoj situace v Afghánistánu v roce 2021 zakončený převzetím moci Tálibánem a vzniklou nejistotou a nestabilitou tamějšího dění. To platí i pro rozhodnutí *M. H. proti Finsku*. Jak plyne ze zprávy EASO i pozice UNHCR k návratům do Afghánistánu, závěr štrasburského soudu z června 2020, že obecná situace v oblasti lidských práv v Afghánistánu není takové povahy, že by došlo k porušení Úmluvy pouze z toho důvodu, že by se žadatel musel vrátit do této země, dnes nelze tak jednoznačně přijmout.

VIII. Závěr a náklady řízení

47. Krajský soud shrnuje, že žalobu shledal důvodnou. Zrušil proto rozhodnutí žalovaného a vrátil mu věc k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V něm žalovaného váže závazný právní názor plynoucí z tohoto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Krajský soud opakuje, že zrušil rozhodnutí žalovaného poté, co sám ve věci prováděl dokazování. Žalovaný proto zahrne v dalším řízení tyto důkazy mezi podklady pro nové rozhodnutí (§ 78 odst. 6 s. ř. s.).
48. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce měl ve věci úspěch. Vzniklo mu tak právo na náhradu nákladů řízení. Žádné ovšem nevyčísлил. Proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal. Žalovaný úspěšný nebyl a právo na náhradu nákladů řízení mu proto nevzniklo.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 3. prosince 2021

Martin Kopa, v. r.
samosoudce